

Mathilde Schjøtt

Statsraadinden

Kristiania-interiør fra april 1884

bokselskap.no

Oslo 2021

bokselskap.no, Oslo 2021

Mathilde Schjøtt: *Statsraadinden*

Teksten i bokselskap.no følger 1. utgave, 1887 (Kristiania/Alb. Cammermeyer). Digitaliseringen er basert på fil mottatt fra Nasjonalbiblioteket (nb.no)

ISBN: 978-82-8319-618-4 (bokselskap.no), 978-82-8319-619-1 (epub), 978-82-8319-620-7 (mobi)

Teksten er lastet ned fra bokselskap.no

I.

– Skal vi ikke spise?

– Jo, straks. Men vi maa vente lidt. Ved du, hvem jeg har buden?

– Buden? – Nei – er ikke alle budne komne?

– Fru Lange.

– Nei, nei, nei, hører du, Stenersen! ...

Gjesterne stod eller sad i smaa grupper rundt om i værelset, og verten vendte sig til en af dem: – Clara har buden fru Lange hid idag. Saa kan vi da faa vide, om det er sandt, at manden blir statsraad.

– Er du gal, Olaf, sagde hans kone, – og saa høit, som du snakker, hun kan jo alt være i entreen.

– Aa hvad! Hele den store stue er jo imellem.

– Stenersen, nu vil jeg bare be dig, at du ikke snakker politik idag!
– sagde en liden blond dame med lidt anstrengte mundviger og [2]blanke øine til sin mand, en statelig, velnæret radikaler med blondt haar og barnlige smilehuller.

– Aa, hvad! Jo, jeg vil netop snakke politik. Jeg maa jo vide, om hun vil være statsraadinde, om hun er paa den rette side i alle

merkesager, om hun vil bli ved at være en af vore.

– Det vil hun nok, saa glad, som hun er i os allesammen, – sagde vertinden, fru Falk.

Fru Falk var en høi, mørk og smuk dame, hvis oprindelig slanke figur havde begyndt at antage, hvad de franske kalder et «elskværdigt embonpoint». Hun vilde været anset for en skjønhed, dersom hun havde brudt sig derom. Fremmede blev altid overraskede over hendes smukke ydre, hendes veninder sagde om hende: – hun er snil; – hendes mands venner: – hun er klog; – for hendes mand var alt, hvad hun sagde og gjorde, rigtig og godt, hvorfor hun aldrig følte sig fristet til at gjøre noget galt.

– Hvorfor bad du ikke ham? – spurgte Falk sagte sin kone.

– Sandt at si, saa bad jeg hende, fordi jeg hørte, han var vække, – svarede fru Falk; hun talte altid bergensk i fortrolighed.

– Hvem har du til bordkavaler til hende? Mo kanske, han er overkomplet, – og han [3] kastede et blik hen paa en sorthaaret, glatraget, høi mand, som stod alene under en viftepalme og bladede i et album.

– Nei, ikke Mo, – svarede fru Falk hurtig. – Mo liker desuden bedst at sidde ligeoverfor de smukke damer, saa nyder han synet bedst – føiede hun til med et lunt smil.

– Du er en skalk, – sagde Falk og saa ud, som havde han lyst til at knibe sin kone i øret.

– Jeg ofrer hende Stenersen, saa tar jeg Mo, – sagde fru. – Stenersen! – hun nærmede sig ham, – vil De ta fru Lange tilbords?

– Nu blir Stenersen glad, – sagde hans kone, som tydeligvis i mellemtiden forgjæves havde søgt at paavirke sin mand med hensyn til hans optræden.

– Ja, jeg blir, – sagde Stenersen godslig, – violblaa øine ... fine essenser ... elegant, naturlig haarfrisur ... hensætter mig i et vist esthetisk velbefindende.

– Mama, mama, der kommer fru Lange!

– Før hende ind, barnet mit!

Man hørte allerede lette trin og en silkekjoles raslen i den store stue. Alle reiste sig, og vertinden gik den nyankomne imøde.

Det lod sig ikke negte, at den indtrædende [4] var et behageligt syn. Meget høi, men saa symmetrisk bygget, at høiden blot virkede behagelig, slank og let som en ung pige, traadte hun, med en tiltalende forening af naturlig gratie og den øvede dames anstand, ind i kabinettet. Hun kunde «komme ind», den kunst, som dyrkes saa altfor lidet af vore damer. En lysegraa silkekjole med langt slæb, koralsmykke i halsen og koralarmbaand om de lange handsker, fremhævede i sin enkelhed skikkelsens eleganse. Dianafrisuren var som opfundet for dette fine hoved; i en blød og fast flette laa det blanke, broncefarvede haar som et diadem omkring en høi koralkam. For tungt og svært til at krølle, faldt forhaaret, skjønt løftet op fra tindingerne, i tunge bølger frem i panden og fremhævede pandens

sjeldne hvælving, de bevægelige, fint tegnede øienbryn og de barnlig tindrende, af lange, tætte øienhaar sterkt tilslørede øine. Fru Lange var meget moderne; men slæb opgav hun ikke, og pandehaar forsmædede hun.

– Jeg ved, at jeg kommer for sent, – sagde hun med en klar, lys stemme og saa bedende paa fru Falk med sine violblaa barneøine. – Jeg følte helt ud i fingerspidsene, hvorledes hele selskabet ventede paa mig; men jeg fik først din indbydelse, da jeg kom hjem fra byen til middag, [5] og saa vilde jeg for gjerne komme til at sende bud og svare nei, jeg vilde heller komme selv og svare ja.

Haar og øine og bevægelsernes ynde var ved første øiekast fru Langes største tiltrækning; men naar hun talte og lo, fandt man maaske mest smag i at betragte de udtryksfulde linjer om munden med de skinnende tænder og de fine, sensible næsebor.

Hun gik om og hilste enhver især, som om hun var glad ved at se hver enkelt og følte sig mellem rigtig gode venner. Da hun kom til Mo, var det, som hun betænkte sig lidt, og der kom et lidt sky udtryk i hendes tilslørede øine; men han smilte, et aabent, venligt smil, der overraskende forandrede hans alvorlige ansigt, og hun rakte ham glad haanden, saa gled hun ham forbi og satte sig hos de øvrige damer.

Fru Falk havde staaet og fulgt hende med øinene med et ganske ubevidst udtryk af moderlig glæde, og hun smilte saa smaat ved tanken om den fine essens, hvoraf duften ganske rigtig fulgte hende, og ved, hvor tarvelig hun selv og de andre damer tog sig ud ved siden af denne elegante fremtoning. At hun for sit eget vedkommende tog fejl, kunde hun ikke vide.

Ved et vink fra stuen sagde hun derpaa:

[6] – Du ved, Ingeborg, den sidste gjest har nøglen til spisestuen i lommen. Værsaagod, mine herrer, tag damer tilbords! Kun Mo har intet valg, han er min kavalier.

– Maa jeg ha den ære, den glæde osv. – sagde Stenersen og bukkede for fru Lange.

– Ved du, at du har gjort en erobring, Ingeborg, – sagde fru Falk, som gik forbi med sin arm i Mos. – Lad ham ikke gli fra dig.

Fru Lange saa lidt tvilende ud og rødmede let. Det var en af hendes skjønheder den lethed, hvormed farven kom og gik i hendes ansigt.

– Det er bare mig, frue, – sagde Stenersen godslig. – Vil De unde mig en beskeden plads blandt Deres mange beundrere – en liden *taburet* i Deres gunst, – føiede han polisk til.

– Taburet var en daarlig plads for en saa solid beundrer, svarede fru Lange raskt. En lænestol skal De faa. – Et øieblik efter rødmede hun dybt, som om hun følte, at hun var faldt i en snare.

Stenersen var ogsaa meget fornøiet med, hvad han ved sit heldige indfald havde faaet vide – tonen var altfor ubedragelig. Men dermed var ogsaa lysten til at tale politik forgaaet ham. Han satte sig til at smaaspøge og fortælle [7] historier og faa sin dame til at le og passede derimellem nøie, at hun fik gode stykker, uden at glemme sig selv.

Fru Falk havde læst fru Edgrens *I krig med samhället* og var meget optaget af den. Hun diskuterede den ivrig og drog de omkringsiddende

ind i samtalen, da til hendes store skuffelse hendes bordkavalier Mo ikke havde læst den. Men hun likte ikke Berentzon og likte ikke rigtig, at fru Edgren havde gjort ham saaledes.

– Det er ligesom at kaste et stænk paa *venstre*, synes du ikke Ingeborg, sagde hun til fru Lange.

– Nei, svarede fru Lange, jeg synes, han er udmerket godt skildret, og at fortællingen er meget gribende.

– Og De har ikke noget imod, at han er forelsket i en gift kone og faar hende til at skille sig fra mand og barn for hans skyld? De billiger den tendens? – sagde fru Stenersen lidt skarpt. Hun sad paa hjørnet ved siden af vertinden, det var hendes privilegium som gammel veninde, trods bruddet i ordningen: herre, dame, herre, dame.

– Det forekommer mig, at tendensen er den modsatte, – svarede fru Lange rolig og fuldkommen venlig. – Man faar ikke lyst til at gaa [8] hen og gjøre ligesaa, naar man har læst *I krig med samhället*, – tilføiede hun smilende.

– Nei, det er vist, sagde fru Falk ivrig. – Bare det, han siger til hende: *Du borde ha forblifvet den qvinna jag vördade og tilbad* – – – Men det var ikke nobelt, hvad? –

– Det var naturligt, – sagde fru Lange. – Det ene er en følge af det andet. Havde han været en noblere mand, havde han selv været et vern mod den kjærlighed, han indgjød – men saa var der jo ingen historie bleven af. Paa det stadium af den fri tanke, som han staar, er han udmerket skildret, synes jeg.

– Saa meget hører jeg, at jeg vil læse bogen, – sagde Mo. Han havde drukket glas med et par af herrerne længere borte og tilsyneladende ikke hørt efter damernes samtale, saa denne replik kom uventet.

– Jeg vil ikke, – sagde Stenersen, – men jeg vil gjerne ha min borddames opmærksomhed igjen; thi faar I hende ikke i theorien med paa at løbe fra sin mand, saa faar I ende i praksis til at løbe fra sin kavalier, og jeg skulde just til med en god historie fra «*Krydserens*» gode tider, jeg er ikke tjent med at brænde inde med den.

– Og jeg er sandelig heller ikke tjent med ^[9]det, – sagde fru Lange og vendte sig smilende til ham igjen.

Nogetⁿ¹ ud i desserten fik dog Stenersen ikke længer nyde sin gode ro.

– Dersom du ikke er altfor optaget, Stenersen, – sagde verten, – vil du saa drikke et glas med mig?

– Naturligvis er jeg optaget, – svarede Stenersen, mens han drak. – Naar du gir mig god vin og god mad og saa gir mig den bedste plads ved bordet, han bukkede galant mod fru Lange – hvor kan du saa vente, at jeg ikke skal være optaget!

– Den bedste plads! nei – derimod maa vi protestere, – lød det fra flere, deriblandt vertens borddame.

– Vi har alle den bedste plads, det er fru Falks hemmelighed at sørge for hver især, – sagde Mo. Han sad i skraa overfor fru Lange og saa desuden i speilet hele bordet.

– Og hvor gaar det saa med omvendelsen? –ⁿ² Det var jo den, du skulde være optaget af, naar du fik fru Lange tilbords.

– Skal jeg omvendes? hvorfra, hvortil? – spurgte fru Lange muntert.

– Det kommer Dem overraskende?

– Ja, i høi grad – især fra den side.

[10] – Det har Ingeborg ret i, – sagde fru Falk, – det var fra høire side, hun som god venstre-kvinde maatte vente angrebene.

– Ja, jeg mente nu med *den side* især min bordkavalier; for han har gjort sig umage for at faa mig til at tro, at jeg var fuldkommen. Det var altsaa blot for at lulle mig i en falsk ro. – Men sig mig nu ligesaa godt, hvor jeg mistænkes for at trænge omvendelse?

Hun saa med smilende øine og sin faste lille mund om, i kredsen fra verten til Mo. Hendes øine bævede ligesom et øieblik, da de mødte Mos, som med et fast, straalende blik saa lige paa hende, saa fæstnede hendes blik sig, og det var et moment, som nød de begge dette, at deres øine mødtes.

– Af mig mistænkes De ikke, – sagde Mo rolig og fast. Jeg har den mest absolute tillid til Deres retsindighed og trofasthed.

– Det er altsaa der, jeg mistænkes, – sagde fru Lange tankefuldt, fremdeles henvendt til Mo, som søgte hun kun svaret hos ham.

Fru Stenersen trak fru Falk i ærmet med et udtryk, som om hun

vilde sige: Se paa de to! Nu kan vi andre gjerne gaa vor vei. – Fru Falk rødmede af uvilje, og skjønt hun med et blik straks overtlyede sig om, at hendes bordkavaler ^[11] intet havde merket, skyndte hun sig dog at kaste sig ind i samtalen.

– Du mistænkes for, min yndige ven, – sagde hun – siden det først er kommet paa tale, hvad jeg meget misbilliger – du mistænkes for at ha en mand, som vil gjøre dig til statsraadinde – i et høire-statsraad. Hendes klare, brune øine, som havde streifet hendes mand med et lidt bebreidende blik, fæstede sig moderlig varmt paa fru Lange.

– Saa – naa – det var rene ord for pengene, – sagde fru Lange. – Og for det rygtes skyld er I alle færdige til at slaa haanden af mig og min mand? – spurgte hun. Det lyse blink var endnu i hendes øine; men om munden kom det smertelige drag, der gjorde ansigtet end mere udtryksfuldt.

– Spørgsmaalet blir nok, kjære frue, – sagde Falk, – om saa De ikke blir nødt til at slaa haanden af os, hvor trofast og godt end Deres hjerte kan være.

– Er der ikke et tredje? – spurgte fru Lange og fæstede igjen sine straalende øine paa Mo. Men fru Falk havde følt sig lidt ilde efter sit altfor ligefremme udsagn. Med et: De faar nok ikke mere! sagde hun velbekomme. Fru Lange tog med en ro, som om intet ubesvaret spøragsmaalⁿ³ ^[12] hang i luften, sine handsker og sin vifte til sig, og man reiste sig fra bordet.

Inde i kabinettet takkedes for maden. Der var tændt nogle faa lamper med lyserøde skjærme. Den halvdunkle belysning, de mange

bløde stole, der med fin sans for hygge var stillede under palmer og ved blomsterstativer, alt indbød til behagelig hvile og gav ro til lange samtaler. Herrerne stod endnu i kreds midt paa gulvet og drøftede de sidste rygter, fru Stenersen udspurgte vertinden om en ny palmes behandling, der bredte sine blade fra en høi marmorvase; fru Lange stod alene ved en af de tunge portierer ind til dagligstuen. Hun havde lyst til at høre om rygterne, hun havde ikke lyst til at høre om blomsterpas, foreløbig legte hun med sin vifte. Hendes lette, lyse skikkelse med det elegante skulderfald og det lange slæb fremhævede sig mod det mørke gulvteppe og de mørke draperier som et af en kunstners haand let henkastet skyggerids. Mo løsgjorde sig fra herreklyngen og nærmede sig fru Lange.

Fruen spurgte: – Er der ikke et tredje? – sagde han med sin milde, dybe stemme. – Var det ikke saa, De sa?

Ved lyden af hans stemme gled et smil ^[13] som et solskin hen over fru Langes træk; hun vendte sig hurtig mod ham og sagde livlig:

– Jo, netop det sa jeg, og jeg vilde saa gjerne ha svar paa det spørgsmaal. Skal vi ikke sætte os?

Hun gik hen til en lænestol, der vinkede fra et efeugitter; han fulgte hende, drog en liden stol hen og satte sig ved siden af hende.

Fru Stenersen fulgte dem med øinene.

– Hvem skulde, nu tro, at han, som sidder der saa mild og stille, var den rødeste af alle røde radikalere, – sagde hun. – Der er ikke noget fanatisk, snarere noget smertefuldt i hans ansigt.

– Han ser ud, som han havde slidt meget ondt i sin barndom og ungdom, – sagde fru Falk tankefuldt. – Men han har vist haft en elskværdig mor, der er noget barnlig lyst i hans øine, som om han havde et ømt punkt, som han holdt friskt i sit hjerte.

– Det ømme punkt er vel fru Lange, – sagde fru Stenersen hurtig. Hun var nu kommet did, hun havde sigtet. – For et smukt par det er, synes du ikke? Det er saa godt, naar de to har fundet hinanden, jeg er altid saa lettet, naar vi er komne saavidt.

– Marie, jeg synes ikke, det er ret af dig, [14] de vink og hentydninger, du kommer med! sagde fru Falk strengt.

– Kjære, det er jo kun til dig.

– Det tror du. Men du var noksaa gjennemsigtig ved bordet idag. Synes du ikke, de har lov at tale sammen. De sees aldrig uden her, kan du ikke unde dem det?

– Ak jo, min ven, i den grad under jeg dem det. Du misforstaar mig saa rent. Det er det smukkeste syn, jeg ser, det er de to sammen. Naar de to ser paa hinanden, mødes de skjønneste øine i byen.

– Og de skjønneste, reneste tanker, – sagde fru Falk inderlig. – Der er nogen mennesker, der har ligesom et usynligt gjærde om sig; de er begge af den sort; jeg er vis paa, de kunde kjende hinanden aar ud og aar ind de to, saa vilde de ikke si hinanden et ord, som ikke enhver kunde høre.

– Hm ... – sagde fru Stenersen. – Du har selv sagt en gang: en mand tar sjelden feil i sin første kjærlighed, det gir deres udvikling

dem forud for os. Og du har ogsaa sagt: Det farligste, som kan hænde en mand, er at møde sin første kjærlighed igjen i en senere alder. Og at hun var hans første kjærlighed ...

– Bevares for alle de visdomsord, jeg har ^[15] sagt! – sagde fru Falk uvillig. – Men hvad mener du egentlig med alt dette?

Fru Stenersen betænkte sig lidt.

– Jeg mener, at jeg har lidt ondt af Lange – svarede hun tilsidst.

– Nei, ved du hvad, – raabte fru Falk ivrig.

– Men kjære, har du da ikke ondt af en mand, naar hans kone ikke holder af ham?

– Hvem siger, at hun ikke holder af ham? Og desuden, – tilføiede hun muntert, selv om saa var ... – Du kan nu si, hvad du vil, det er de koner, som ikke holder af sine mænd, der gjør sine mænd mest lykkelige, de andre ligger under for situationen.

– Men naar hun nu holder af en anden? – sagde fru Stenersen, hun gav sig ikke.

– Hvem siger, at hun gjør det? Sympati og endog beundring blir da ikke straks kjærlighed! Desuden, la du ikke merke til, hvad hun sa ved bordet: En nobel mand er selv et vern mod den kjærlighed, han indgyder. – Jeg skal si dig, Marie, det, som gjør fortræd, det er snak og sladder, det virker jalusi og alt ondt. Rent ud sagt: Ingeborg er for god til bare at snakkes om paa den maade.

Imidlertid fortsatte Mo og fru Lange sin [16] samtale, medens kaffen blev baaret ind, uden nogen tanke eller bevidsthed om, at de var gjenstand for iagttagelse.

– Jeg skal si Dem, hvad jeg mener med «et tredje», – sagde fru Lange. – Alle her lod til at mene, at enten var en mand venstremand, og saa kunde han ikke passende gaa ind i et ministerium nu, eller ogsaa beviste det, at han blev statsraad, at han var høiremand. Derfor spør jeg: Gives der ikke et tredje? – Hun foldede sin vifte sammen, saa ud i rummet og fæstede saa sine øine alvorlig og intenst spørgende paa Mo.

– De mener, frue, at det kunde bevise, at venstremændenes tid nu var kommen – at kongen vilde regjere med en venstreregjering?

– Netop. Derfor ønskede jeg at vide – De skal ha lov at forbause Dem over, at jeg spør Dem – kan man haabe noget saadant? Er det venstresindede, som der nu søges fra høiere steder.

– Nei, frue, – sagde han fast. – Det er høire-hofmænd, som søges fra høiere steder – endnu da – isprængt med nogle moderate elementer, som vil gaa ind i den tro, at de kan sætte gjennem de nødvendige reformer trods høire og lige for næsen af venstre.

– Og det tror De ikke, de vil kunne?

[17] – Jeg tror, jeg antar, at naar fruen spør mig, saa vil De ha et alvorligt svar? – Fru Lange nikkede alvorlig. – Jeg tror, at denne position er den værste, den ufrugtbareste af alle. Det er blot venstre nu, som kan udrette noget positivt, og at være høiremand og alligevel

ville gjøre noget andet end at si *nei*, det er en umulig position det – nu her for øieblikket ialfald.

– Naa, saa ja, jeg tænkte mig noget lignende. Det betyder ikke noget nyt system. – De er ikke spurgte?

– Jeg, frue! – en agitator, journalist, folketaler!

– Og politiker og forfatter. Det var ikke blot venstrefolk, der sa om Deres sidste brochure, at den, der havde skrevet den, burde være med at styre staten. Det skulde vel være tiden nu, at det ikke blot var ad de departementale trappetrin, at man steg op til de høieste tillidshverv. De, som rygtet udpeger denne gang, er jo ogsaa for en del kjendte fra folkemøder. – Men Deres ærgjerrighed ligger vel ikke der?

– Ikke længer. De ved, at den har gjort det.

Han saa lige paa hende med sit aabne, sikre blik; men hendes øine gled tilside. – Der er [18] i grunden noget rørende ved dette, – fortsatte han rolig, – man tror i ungdommen, at den høieste post betegner den høieste visdom, at den er som et symbol paa den høieste sandhed. Siden lærer man jo, at den høieste sandhed udelukkes fra de høieste poster.

– Derfor slap De embedsveien ...?

– De ved, hvorfor jeg reiste fra Kristiania, det blev aarsagen til, at jeg slap den, – svarede han kort. Hun blev lidt blegere, og han fortsatte rolig: – Skjønt ogsaa for det, De siger. Jeg syntes, det hele blev saa taabeligt og meningsløst og blot førte mig bort fra det, jeg vilde. Husker De *Keiser og Galilæer*? Husker De, hvorledes Julian fik

spaadomme, han før blot havde opfattet aandelig, til at passe saa deilig paa den verdslige og jordiske storhed. Det slog mig. Siden passed jeg paa. Jeg vilde fremdeles være blandt de første, jeg vilde naa op til en høide; men jeg vilde blot naa op ad den aandelige vei. Det var desto vigtigere for mig, fordi jeg er kommen af smaafolk, som De ved, og havde svage punkter.

– Mistænksomhed f. eks.? – spurgte fru Lange smilende.

– Værre end det, frue. De, som kommer af smaafolk, blendes let, det er faren. Man lar ^[19] sig lokke, fordi man har lyst paa det, som er fint og skjønt. Skjønhedssansen er et svagt punkt, den gjør mange utro. Der er kraftigere sjæle end mig, som den har gjort til høiremand. Thi forinden man kommer saa vidt, at man vil være simpel, er der en tid, hvor man gjerne vil være fin, hvor man liker sig bedst der, hvor lænestolene er bløde og damerne sidder smukt i dem.

– Men, – sagde fru Lange med et fint smil, – synes De, man behøver at gaa til høirefolk for at finde saadanne vilkaar?

– Nei – det er just det. Det er den store forandring, som er foregaaet, og som fuldblods høirefolk ikke kan eller vil se. Da venstrepartiet begyndte, var det Jaabækianisme og tarvelighed, og høire kunde glæde sig ved at ha intelligensen og de fine. Saa fik venstre aandsmagten og dermed tillige mange af dem, som havde den egte dannelse og endog dannelsens ydre politur. Jeg kan ikke si Dem min forbauselse, da jeg kom til Kristiania igjen efter min lange frivillige forvisning. Jeg havde øvet mig, hærdet mig i al slags tarvelighed og forsagelse, i had mod luksus og fine damer – han bævede lidt i stemmen. – Jeg kommer herind, og dem, som før sad og præked for

ligesindede paa en eller anden ussel [20] kafe, dem finder jeg ikke alene som anførere og bannerførere i litteratur og politik, det vidste jeg jo, men jeg finder dem i smukke, fine hjem, og de damer, som jeg tænkte mig i fiendens rækker og havde svoret foragt og had, dem finder jeg med, samt sine lange handsker, lange slæb og øvrige elegansens attributer, – han bøiede sig let henimod hende – i venstres rækker. Det argument, som gjorde, at selv liberale folk som Deres hr. far f. eks. trøstede sig over, at høire havde magten, det, at de var det gode selskab, ikke engang det holder stik længer.

– De har saa ofte, – sagde hun i sin lette verdenstone, – hentydet til Deres forundring over, at jeg er bleven venstre. Ved De, hvad der gjorde mig til venstre?

– Nei – sagde han. – Fortæl mig det.

– Tonen lød mere, som om han likte at høre hende tale, end som han var nysgjerrig.

– Det var deres liberalitet, – sagde hun. – Min mand var, som De ved, ivrig høire, jeg var en kjætter i politik og synes endnu fremdeles, at idealet af politik er ingen politik, men retfærdighed. Men vore venstre-venner lod os ikke lide derfor, var lige venlige.

– Det tror jeg nok, – sagde han uvilkaarlig, – man holdt af Dem, fordi det var Dem, og [21] man var liberal mod Deres mand, fordi han var Deres mand.

– Det samme maatte jo gjælde for vore venner paa høire side, – sagde hun uden at lade, som hun bemærkede complimenten. – Men De

vilde ikke ha noget med os at gjøre, fordi vi havde venstre-venner.

– Høires hengivenhed var vel mere nidkjær. De vilde ha Dem for sig selv – deri er jeg enig med høire, – sagde han og smilede lidt. Havde De ingen bedre grunde til at blive venstre-kvinde, frue.

– Jo, jeg havde. Skjønt jeg synes, liberalitet er vindende, men jeg blev ogsaa vunden af skrift og tale – Deres og andres, af gerninger og færd. Jeg kom lidt efter lidt til at føle, at udviklingen laa der, at venstre, de bedste af dem ialfald, vil noget virkelig, medens høire – ja, som De sa, ikke vil andet end si nei og saa bagtale venstre. Det er ikke saa meget politiken – skjønt jeg har jo lidt efter lidt kommet til at forstaa, at venstre egentlig er det konstitutionelle parti – som har gjort mig til venstre, som især de sociale spørgsmaal, det, at venstre vil utbrede oplysning og velvære saa vidt og saa dybt som muligt og vil gjøre dem selvhjulpne og selvansvarlige, som høire bare vil skal la [22] sig styre og lede. Men – ved De, hvad jeg har mod venstre?

– Aa, det kunde være mange ting det, – sagde han lunt. – Tænk De paa noget specielt?

– Jo, – sagde hun, – naar jeg nu kunde gjøre mig forstaaelig. Jeg mener, at foruden den forandring, som De nævner i venstre, at det har faaet sit aristokrati, saa er der ogsaa foregaaet en anden – som efter min mening er god, men som partiet ikke drager konsekvenserne af, ikke lar sig influere af.

– Nu vel, lad høre, – sagde han smilende. – Maaske vi kan bli enige ogsaa i dette.

– Før, – sagde hun, – synes jeg ikke, det lar sig negte, at de vilde kongedømmets afskaffelse og republikens indførelse. Gambetta stod i hodet paa om ikke de fleste, saa de første af dem. Men da saa Gambetta traadte tilbage som deputeretkammerets præsident, og det viste sig, at de vilkaar, han havde skabt, kunde han ikke selv regjere under, og da han døde uden at ha kommet til magten igjen – saa kjølnedes den republikanske begeistring sterkt hos venstre her. Man begyndte igjen at se hen til det gamle mønsterland, England; parlamentarisk styre, konstitutionelt kongedømme blev [23] igjen maal og mønster. Men saa mener jeg, de skulde i konsekvens dermed ha vist kongen og kongemagten al mulig hæder; jo mere magt de tog fra kongen, jo mere respekt skulde de vist ham, hædret sig selv i ham.

– De siger som Voltaire: «kysse dens fødder, hvis hænder man binder», – svarede han.

– Aa, ja, der kan være noget i det, De siger. Men saa kommer det vel af, at vi endnu ikke er blevne aristokratiske nok. Plebeierne har vanskelig for at være høflige. Høflighed er en aristokratisk egenskab. Vi faar se at gaa frem ogsaa der.

Fru Lange reiste sig.

– Jeg har holdt Dem altfor længe borte fra cigaren, – sagde hun, og de andre damer kunde savne mig.

– Tak, frue, jeg røger ikke. Der kommer desuden herrerne. De har altsaa faaet nok af cigarer og politik.

Han havde ogsaa reist sig, og med et buk lod han fru Lange

passere. Hun gik hen til de andre damer, som sad leiret om divanbordet.

– Vi sidder her og taler om det at bli gammel, – sagde fru Stenersen, – og at vi imellem synes om os selv, at vi er gamle, naar andre ikke synes det, og omvendt. – Hvad er det [24] sikreste tegn paa, at man blir gammel? – spurgte hun, henvendt til herrerne, som ogsaa var komne hen til bordet og til damerne.

– At man har mistet evnen til at behage damerne, – sagde Stenersen.

– For en vaasekop du er, Stenersen, – sagde hans kone oprigtig.

– At man har mistet haabet, – sagde Mo med sin dybe stemme.

– At man tænker paa, hvad man har gjort, istedenfor paa, hvad man vil gjøre, – sagde Falk.

– At man længes efter sin ungdom, – sagde fru Lange, – og gjerne vil leve den om igjen.

– For at forandre den? – sagde fru Stenersen lidt skarpt.

– Det vilde netop bevise, at man endnu var ung, – sagde Mo. – Den, som virkelig er bleven gammel, vil ikke ha noget anderledes i sit liv. Han indser det gode ogsaa ved modgangen.

Fru Lange gjorde intet tegn til at forklare sig tydeligere eller optage fru Stenersens skarpe bemerkning. Hun betragtede tegningerne i sin vifte og kastede saa et hurtigt blik paa Mo. Han stod og saa paa hende;

men da hendes blik mødte hans, tog han sine øine til sig.

Fru Falk var bleven kaldt ud og kom ind igjen.

[25] – Ingeborg! – sagde hun til fru Lange, – det er saa ærgerligt; men der er kommet bud efter dig.

– Saa maa jeg gaa – sagde fru Lange rolig, men skiftede farve.

– Nei, det er for harmelig, – sagde Stenersen, – det er just aftenen, som er hyggelig i saadanne smaa middage. Jeg sad ved cigaren og tænkte paa en hel del ting, jeg vilde underholde damerne om, naar vi kom tilbage. Og saa gaar De!

– Læg merke til det tryk paa *De*, – sagde fru Stenersen og lo.

– Det er unegtelig fristende, – sagde fru Lange og sendte Stenersen et muntert blik.

– Vi sad netop derinde og talte om moral – da vi havde udtømt politiken, forstaar sig – og vi blev enige om, at den høieste moral ofte er det modsatte af den almindelige, som vi blev enige om at kalde den lille moral, og at den – den høieste – bestaar i ...

– At gi efter for fristelser.

– De ler, De, frue. Jo netop. Fordi de ofte repræsenterer vort virkelige behov.

– Ja, jeg beklager, at jeg ikke kan faa den lære nærmere udviklet; men jeg har valgt den lille moral, – sagde fru Lange, og maa se at komme mig ud af fristelsen.

[26] Og hun sagde farvel og var væk i en utrolig kort tid uden de sedvanlige afskedssamtaler i entreen.

– Hun vil ikke være statsraadinde, – sagde Stenersen en stund efter, at fru Lange var gaaet.

– Nei. Hun er for klog, – sagde Falk.

– Det kan vel ikke hjælpe, om hun er klog eller ei, det er vel manden, det kommer an paa, – sagde fru Falk.

– Aa, jeg ved ikke det, – sagde Stenersen godslig. – Spør ikke Deres mand Dem tilraads i alle vanskelige tilfælde, frue?

– Ikke, naar han vil begaa en dumhed, – svarede fru Falk raskt. – Dem gjør han paa egen haand.

Alle lo og Falk med.

– For en lykkelig mand! – sagde Stenersen. – Nei, gjør jeg noget dumt, saa er mutter just med.

– Ja, det tror jeg, – sagde fru Stenersen. – Jeg blir altid spurgt i forveien; for det er saa godt at ha nogen at skylde paa bagefter. Hvoraf slutter du nu saa sikkert, at hun ikke vil være statsraadinde, da? – spurgte hun lidt irriteret. – Hun er klædt, som om hun vilde vise, at kun det fineste er godt nok til hende, – føiede hun til.

– Jeg slutter det af den allerkjæreste uvilje, [27] hun viste mod taburetten, – sagde Stenersen og smaalo.

– De fine klær er hun saa vant til fra barndommen af, at hun tænker ikke noget ved det, – sagde Mo.

– Ja, sig mig, – sagde Stenersen, du har jo kjendt fru Lange, før hun blev gift. Du var jo paa kontoret hos faren, din heldige gris! Endskjønt, Gud ved! Jeg kunde ikke staaet i det. Hører du, mor.

– Ja, jeg hører, – sagde hans kone tørt. –

Var fru Lange meget smuk i sin første ungdom? – spurgte hun Mo.

– Hun er smukkere nu, – sagde Mo ubetænksomt.

– Det synes ogsaa, – sagde fru Falk, – hun har vundet mere, end hun har tabt.

– Smukkere! Visvas! – udbrød Stenersen, – det tror jeg ikke. Sin lette gang og sine diamantes øine havde hun vel ogsaa dengang, og ungdommen da, far, ungdommen! Den moderne retning, at overse de unge piger og blot beundre den modne kvinde, den anden ungdom, den kan jeg ikke med, det er noget usundt tøieri.

– Det er derfor, De ikke beundrer fru Lange, – sagde fru Falk skjelmisk.

– Gud velsigne hende! – sagde Stenersen ^[28] blødt, – hun ler saa godt af en god historie. Havde hun bare en anden mand!

– Amen, sagde fru Falk ganske sagte.

Men fru Stenersen var nysgjerrig og havde ikke lyst til at lade Mo slippe for saa godt kjøb. Hun vendte sig mod ham og spurgte, som om

ingen havde sagt noget siden hans sidste ord:

– Var hun kanske ikke smuk til daglig ...

– Det ved jeg ikke, – sagde Mo tørt. Jeg saa hende ikke stort til daglig. I store selskaber bad stiftamtmanden sit kontorpersonale, som han bad sin huslæge og børnenes spillelærerinde. (Hvilken sammenstilling! indskjød fru Falk). Der saa jeg ogsaa datteren – paa afstand. Hun var elegant og hovmodig, men havde saa meget af en elskværdig vertinde, at hun sørged lidt for alle. Paa mig prakked hun gjerne de oversiddende unge damer og fandt sig med en fiddames velopdragenhed i, at jeg sprøited champagne over hendes lyse silkekjole, da jeg engang skulde skjænke for hende. Jeg spiste nok der imellem – søndag middag; for stiftamtmanden havde noget af den gammeldagse følelse af forpligtelse ligeoverfor undergivne. Men derfra har jeg mest erindring om eftermiddagspassiarerne til kaffen inde paa stiftamtmandens værelse. Da [29] var datteren nok tilstede; men det var yderst sjelden, hun sa et ord.

– Men, sagde fru Stenersen, hun gav sig ikke saa let – nøied De Dem da med de damer, hun prakked paa dem, dansed De ikke selv med hende?

– Nei. Det gjorde jeg visselig ikke. Hun havde vist fundet det ligesaa passende, om porthunden havde kommet og bukket for hende.

Han talte ud af en stemning, som han for længe siden havde havt, og som han nu selv med forundring hørte komme op igjen i sine egne ord.

De andre tænkte paa det rygte, som almindelig havde gaaet, at Mo i sin tidlige ungdom havde faaet en kurv af frøken Holst, nu fru Lange, og alle taug lidt. Fru Falk skyndte sig at dreie samtalen. Hun var bange for, hvad fru Stenersen kunde finde paa at sige, og udbrød livlig:

– Jeg er forfærdet over jer! Fædrelandet er i fare, vi trues med et høire-ministerium nu lige etter rigsretten; en af dem, som vi, takket være denne udmerkede kredses paavirkning, troede vunden for den gode sag, lar sig vælge ind i et høireministerium, og saa sidder I, venstres faste borg, og diskuterer en dames skjønhed!

– Det er damernes skyld, – sagde Falk. ^[30] De blir saa ivrige, naar talen kommer paa det kapitel.

– Vi har aldrig havt noget haab til Lange, sagde Stenersen. – Vi vidste alle, at han gik med en statsraad i maven, og helst i et høire-ministerium.

– Der er ingen fare for politiken, frue, sagde Mo rolig. – Vi faar et høire-ministerium nu, det er sikkert. Men –

– Det blir Pernilles korte Frøikenstand det, – sagde Stenersen muntert.

II.

Imidlertid gik fru Lange raskt hjem. Hun blev beklemt, da hun fra gaden saa lys i sin mands værelse. Hun havde ladet sig hente saa tidlig i det haab at være hjemme før ham.

Med bankende hjerte steg hun op ad trapperne, bankede let paa døren og traadte ind uden at vente paa noget «kom ind».

– Godaften! – sagde hun blidt.

[31] – Godaften, – svarede en lidt tver stemme, der gjorde sig umage for at være høflig.

I det temmelig store værelse, hvor skrivepult og bogskab var det mest fremtrædende bohavede, men hvor alt var saa ordentlig, at endog papirerne paa pulten saa ud, som om de aldrig blev rørte, laa professor Lange paa en sofa, som stod ud fra væggen, med et bord, hvorpaa kun en læsepult ved siden og en lampe, sat paa en hylde bag hans hoved. Han sænkede *Aftenposten*, som han havde læst i, ned paa sine knæ, da hans frue traadte ind. Det var en smuk mand med store whiskers, mørke øine, høi og velskabt; men næsen var spids og huden strammet sterkt ned mod næsetippen og munden haard.

– Naa – sagde fru Lange spændt, efterat hun hurtig havde kastet kaabe og hætte af sig i en stol ved pulten og sat sig i en lav lænestol,

som hun trak hen til sofaen – naa, hvad har du saa at berette, Harald?

– Du har været i selskab, sagde han konverserende og fremmed og fæstede et par kolde øine paa hende, som om han ikke skjøjnte, hvad det var, hun vilde høre om.

– Ja, jeg har været hos Clara – hos Falks; men jeg gik tidlig hjem. Jeg var baade ^[32] nysgjerrig og bekymret for, hvad du kunde ha at berette.

– Men din bekymring var ikke større, end at du gik i selskab?

– Ja, kjære, jeg var urolig. Jeg vilde gjerne gaa fra mine tanker og faa tiden til at gaa. Jeg vilde ogsaa gjerne – tror jeg – føle mig lidt for ... hvad man sa... hvad de tænkte om situationen ... om jeg kunde merke noget, om de vilde være mod mig som før. Synes du, det var saa rart, det er jo vore bedste venner.

– Du mener dine, sagde han haardt. – Ja, jeg synes, det var rart. Jeg vilde gjerne talt rigtig ud, først med far og saa med dig. Men jeg fik saadan en rystelse, da jeg kom hjem og saa, at du var borte, at det varer længe, før jeg forvinder den igjen. Jeg er ikke som dig, der smyger alle dine tanker af som dine lange, glatte handsker. Jeg tænkte paa forskjellen dengang jeg blev professor, da var du nok ikke gaaet ud.

– Det var noget andet det, sagde hun tankefuld. – Dengang var jeg saa glad. Der var ingen tvil eller spørgsmaalstegn eller uro ved det.

– Hør, Harald, sagde hun pludselig, stod op og lagde sig paa knæ

foran ham, uden at [33] bryde sig om sin lyse silkekjole. – Kjære Harald! lad os være venner! Kan du ikke tale med mig om det, du vilde talt med mig om! Kan du ikke komme over den skuffelse, at jeg ikke var her, nu er jeg her jo – og hun lagde indsmigrende sit ansigt tæt ind til hans.

Et øieblik var det, som vilde han lade sig formilde. Det blide, næsten barnlige ansigt – de straalende øine, som hun bragte saa nær ind til hans, at han følte de lange øienhaar røre sit kind, den fine parfume, der næsten virkede berusende, han kunde nesten ikke modstaa det – hans øine hang et øieblik ved den smidige skikkelse, det yndige ansigt og fik et næsten ømt udtryk; men pludselig tog han sig i det og samlede sin vrede sammen igjen. Han lettede lidt paa sig, som vilde han frigjøre sig fra en ubehagelig berørelse, tog med studeret omhu *Aftenposten* væk, som hendes arm havde krøllet lidt, og lagde den paa bordet, saa saa med det samme studerede udtryk ned paa hendes kjole og sagde haardt: – Er det en maner at behandle en lys silkekjole paa? Og din kaabe og din hue, som slænger omkring paa møblerne! – han tilkastede dem et strengt blik. – Gaa og læg dig, ven min, det passer bedre for dig at passe dine klær end statens tarv.

[34] Hun havde med uro fulgt hans vekslende udtryk, og endnu mens han talte, reiste hun sig, bleg, med sammenpressede læber. Hun samlede sit slæb, tog kaabe og hue paa armen og nærmede sig døren til næste værelse. Ved døren stansede hun.

– Jeg forstaar, sagde hun rolig, – at meningen er, at du har fattet din beslutning og ikke ønsker nogen indblanding fra min side. Gid din beslutning maa være god, – føiede hun alvorlig til – dette er en alvorlig

sag. Godnat! – og hun gik stille ud af døren.

Hun gik ind i sit værelse og blev siddende der uden at tænde lys og uden at rulle ned. Lyset fra gadelygterne og fra husene omkring hindrede værelset fra at blive mere end halvmørkt. Hun havde sat sig i en stol ved vinduet, hendes hænder laa hjælpeløst foldede i hendes skjød, af og til knugede hun dem ind til brystet og lod dem saa hjælpeløst synke igjen. Pludselig stod hun op, tændte et lys paa toiletbordet, der med sin skjerm udad mod værelset blot oplyste speilet og lod værelset forøvrigt i mørke. Saa smøg hun sin lange prinsessekjole af, slængte den paa en sofa, slog om sig en lang, hvid peignoir og satte sig foran speilet til at løse op sit haar. Af og til saa hun fortænkt ind i ^[35] speilet og gav sig saa med en vis iver til at børste sit svære haar. Med et bankede det paa døren. Hun vak i, men svarte rolig: Kom ind! Det var hendes mand.

– Hvor mørkt du har det, – sagde han venlig. – Skal jeg ikke hente ind min lampe?

Og uden at vente paa svar gik han igjen for at gjøre saa. Da han var gaaet, stod fru Lange hurtig op, hængte sin silkekjole ind i klædeskabet, skjøv smykker og vifte ind i en skuffe og fik saaledes fjernet ethvert irriterende tegn paa, at hun havde været i selskab. Neppe havde hun faaet sat sig og taget fat igjen paa at børste sit haar, saa kom han ind med lampen og satte den fra sig paa bordet. Værelset blev med et ganske oplyst, blot, at de mørkere gjenstande, borde, stole og rammer kastede skygge om sig. Værelset var ikke stort, og dog stort nok til at indeholde, hvad en dannet dame, der er glad i at være alene, samler om sig i sit eget værelse. Det hele var præget af en lun og stille

hygge med et umiskjendeligt præg af eleganse. Gardiner, gulvteppe, portierer, toiletbord- sofa- og stoletræk var altsammen af samme bløde, lette, blomstrede stof i douce farver; toiletbord stod i det ene hjørne, skrivebord i det andet paa hver sin side af vinduet. Et lidet mahogny ^[36] klædesskab havde til pendant et damebogskab med skyvedøre og en lav liden gyngestol foran, midt i værelset divanbord med sofa og smaa lave stole omkring. Sengen skimtedes gennem de tilbagefæstede portierer inde i et karnap, som udvidede værelset i dybden. Paa væggen, saa man fra sofaen havde det lige for sig, hang et stort kobberstik af Rafaels *einzig* *Madonna*.

– Kan jeg faa lov til at bli lidt hos dig? sagde hendes mand venlig.

– Vær saa artig. – Han satte sig paa sofaen.

– Vil du ikke komme hen til mig?

Hun bandt hurtig et silkebaand om sit udslagne haar, saa det, strøget væk fra tindingerne, faldt i en bred strøm ned over nakke og skuldre og indfattede hovedet som en mørk ramme, og gik hen til ham.

Han drog hende ned til sig.

– For et deiligt haar du har, sagde han. – Kan du ikke forstaa, at den, som har en saadan staselig kone som jeg, han er pligtig at gjøre hende til statsraadinde, naar han kan.

– Harald, sagde hun alvorlig, – du har bestemt dig altsaa.

– Ne-i, – svarede han undvigende, – jeg ^[37] skal op og gi svar imorgen paa slottet, og jeg vilde jo gjerne gi det svar med dit samtykke.

– Harald, gjentog hun igjen alvorlig, – er det din mening, at vi nu skal tale alvorlig om den sag?

– Det var min mening.

– Vil du saa betragte mig som en god ven, og kamerat, glemme, at jeg er en kvinde, hverken komme med ukvemsord eller komplimenter i den anledning, men tale med mig som et menneske med et andet menneske.

– Det er vanskeligt for mig at glemme, at du er en kvinde, du er saa yndig i den hvide peignoir og det mørke haar. – Men lad gaa! jeg gaar ind paa alle betingelser, – lagde han hurtig til, da han saa, at hun strammede sig op mod et forelsket udtryk i hans øine, som hun kjendte altfor vel.

– Sig mig saa først, hvad sa din far? – spurgte hun, da hun saa, han ventede paa at sættes paa glid.

– Far syntes, at jeg skulde ta imod det. Han betroede mig, at han engang selv var tilbudt at være statsraad, og at han havde angret, at han afslog.

– Det var andre tider dengang, – sagde [38] hun tankefuldt. – Gjorde det indtryk paa dig, Harald, – spurgte hun hurtig.

– Ja, det gjorde. For, ser du, det er dog noget det at være statsraad. Ja, bare at ha været det. Det var det, jeg følte saa sterkt ogsaa ved at tale med far.

Fru Lange saa bekymret og alvorlig ud.

– Men din far, sagde hun, – tog det vel ikke saa udvortes, at han mente, at det var det at *være* statsraad, som det kom an paa – og, Harald, det er vel ikke det, du mener heller?

– Jeg ved ikke, hvad det er, du mener nu?

– Jeg mener, sagde fru Lange, – at den, som kaldes til en saa vigtig stilling og i en saadan alvorlig tid som denne, maa jo især tænke paa, hvad han vil udrette, maa jo ha en bestemt plan og tanke.

– Ja, naturligvis, naturligvis, kjære ven, det følger da af sig selv.

Der var lettelse, men der var ogsaa tvil i det blik, fru Lange alvorlig fæstede paa sin mand fra sine klare, kloge øine.

– Far og jeg blev enige om, at hvad det jo først og fremst gjaldt var at støtte kongen. – Han taug igjen.

– Ja, støtte kongen i at gennemføre de [39] nødvendige reformer vel, – sagde fru Lange, som vilde hun igjen hjælpe ham paa glid.

– Hvad kalder du de nødvendige reformer? Han lænede sig stivt tilbage, saa han kom længere fra hende, og stak tommelfingrene ind i ærmegabet.

– Statsraadernes adgang til tinget naturligvis først og fremst, sagde hun raskt. – Jeg troede det, Harald, – føiede hun indtrængende til, – at du ogsaa mente det, at fra det øieblik, vi fik aarlige storting, var statsraadernes adgang til tinget kun et tidsspørgsmaal. Ingen dygtig statsraad vilde undgaa at se det, og det forekommer mig, at enhver dygtig mand maatte si: Skal jeg være statsraad, saa vil jeg i tinget.

– Og det vilde du, jeg skulde si?

– Ja, det vilde jeg, du skulde si. Og det haabede jeg, din far ogsaa sa.

– Og det kan du tro, at far vilde raade mig til? Hvorfor da ikke ogsaa sætte som program opretholdelsen af 9de juni-beslutningen og afskaffelsen af absolut veto? – spurgte han hvast.

– Kjære, kjender ikke du fars anskuelse da, barn, – spurgte han mildere.

– Jo, naturligvis, – svarede hun indrømmende, – i teorien nok; men troede, at [40] naar det kom til det praktiske, og naar du skulde udrette og udføre noget, saa vilde din far tænke; anderledes. Jeg troede ogsaa, det var i den tanke, du raadspurgte ham.

– Jeg raadspurgte ham, fordi han er min far, og fordi jeg skylder ham ærbødighed – og lydighed. Han strammede sig igjen op og saa værdig ud. Ingeborg taug et øieblik.

– Hør, kjære Harald, – sagde hun saa, og der kom et varmt og overtalende udtryk baade i ansigt og stemme, – dette er for alvorlig en sag til, at du maa ta den saa formelt og gammeldags. Var det din fars anskuelse, man vilde ha paa taburetten, saa spurgte man vel ham og ikke dig. Støtte kongen, lyde sin far! – udbrod hun ivrig. – Det gaar ikke an at sætte saadant op nu. De, som vil ta fat nu, maa indvie en ny tid, rykke dem, som har magten, ud af deres tusendaarige søvn og ikke dysse dem dybere ind i den.

– Til den nyere tid hører vel ogsaa, at kvinderne skal ha magten, –

spurgte han spodsk og hvast.

– Kjære Harald, lad os ikke blive personlige! – sagde hun bedende.
– Husk, hvad du loved! – Er der noget i mine udtryk, som var
[41] saarende, saa ber jeg om forladelse. Lad os gaa videre, kjære!

Hans ansigt blev lidt mindre stramt, og han gjorde en haandbevægelse, som han vilde sige: Spørg, jeg skal svare.

– Sig mig, – sagde hun, efter at have ventet lidt paa, at han selv skulde gaa videre, – sig mig, er det ikke saa, at naar der skal vælges en regering, saa henvender kongen sig til en, som igjen gaar til de andre, og saa vælges de paa et program. Det, jeg hele tiden venter paa at faa høre, det er, paa hvilket program statsraadet skal sammensættes.

– Aa ja, Ingeborg, du venter saa meget. Jeg venter ogsaa meget hver gang, jeg vil tale med dig om noget; men det blir altid en skuffelse! – Man venter et kvindeligt, elskværdigt, hjerteligt ord, et tillidsfuldt – og saa faar man inkvireren og præk og talemaader! Det kan lidet nytte, at du vil stipulere, at du ikke skal behandles som en kvinde; thi at du bare er et uvidende fruentimmer, merker man ved hvert ord, du siger. Forat du rigtig kunde forstaa, hvad det her gjælder, maatte jeg sætte dig ind i en masse spørgsmaal, som du er ganske uvidende om – men begynde med at stave abc det kan man dog virkelig ikke! – Og saa denne forbandede [42] inkvirering – det er som at bli stukket af hvepse ... Du er, Gud døde mig! ligesom lille Axel, han kan heller ikke snakke uden i spørgsmaal.

Han havde reist sig og gik heftig op og ned af gulvet. I forbigaaende sparkede han til en taburet. Hans stemme, som ellers var jevn og

slæbende, som om han havde lært udenad det, han sagde, blev ujevn og skrigende, og ordene kom stødvis og hakkende. Den spidse næsetip var bleven ganske hvid, huden paa næsen saa derved endnu strammere ud.

Fru Lange var bleven rolig siddende i sofaen, hun lænede sig tilbage og fæstede øinene paa madonna. Hun var meget bleg; men ingen lyd kom over hendes læber, og ikke en muskel fortrak sig i hendes ansigt, blot den smertelige linje ved munden traadte sterkere frem.

Lange stansede foran hende. – Jeg forstaar ikke, at ikke du kan forstaa, at jeg lider ved dette, – brast det ud af ham, – at du ikke kan la være at udsætte mig for disse stadige rystelser og sindsbevægelser. Nu har jeg da virkelig andet at tænke paa end dit præk. Hvorfor kan du da ikke hjælpe mig?

– Jeg vilde gjerne hjælpe dig, naar jeg vidste, paa hvad maade du vilde hjælpes, – svarede hun med en stemme, som hun gjorde sig ^[43] al mulig umag for at give en naturlig og rolig klang.

Han gik et par gange op og ned af gulvet.

– Har du imod, at jeg blir statsraad? – spurgte han saa pludselig og stansede foran hende.

– Ja, – svarede hun fast. Jeg har imod det.

– Hvorfor?

– Jeg tror ikke, du passer til det.

– Hvorfor ikke?

– Fordi ... hun stansede og lukkede læberne fast sammen. Han forstod, saa lidt paa hende og sagde imødekommende:

– Sig din mening, og sig den helt ud. Jeg lover dig, at jeg ikke skal afbryde dig, og at jeg skal prøve, at overveie det, du siger.

– Vel. Fordi altsaa: Du er for klog til af fuldt hjerte at være med paa et høire-ministerium – høire anser dig heller ikke rigtig for høire – du er dog ikke rigtig af det stof eller af de anskuelser, at du kan regnes for venstre-mand og udrette noget til venstres seir. Du er for meget politiker til at bortse fra politiken og blot arbeide for de praktiske eller sociale spørgsmaal, du er ikke politiker nok til at kunne faa nogen indflydelse paa politiken. At du er spurgt, er blot et bevis paa, at man ikke vil bøie sig ^[44] for rigsretten og dog endnu ikke ved, hvad man vil. Det er jo ogsaa tydeligt af, hvad du siger, og af hvad du ikke siger: dette ministerium skal ikke dannes paa noget program. De skal danne en bro – og vel at merke en bro, som skal kastes af, naar den er brugt – man haaber til et høire-regimente; men naturligvis blir det til et venstre-ministerium og venstre-regimente. Du maa ikke tro, kjære dig, at jeg ikke altid har forstaaet det, at din ærgjerrighed var at bli statsraad, og jeg synes, det er en legitim ærgjerrighed for en dygtig mand. Men just derfor er jeg saa bange for, at du skal bli det nu. Vil du ha stillingen paa den gammeldagse maade, er det for sent; til at udrette noget er det endnu for tidlig for dig. Det kunde jeg saa godt forstaa hos Falks idag ogsaa. De var ikke ærgerlige eller spændte eller vrede. De var glade, venlige, seirssikre. Og af, hvad Mo sa – skjønt jeg ikke rigtig husker ordene, var ogsaa meningen den, at de, som blir

statsraader nu, som gaar ind i et høire-ministerium nu lige efter rigsretten – de ofrer kun sig og sin fremtid for at staa skildvagt for en tabt sag. Og, du ved, politiken er Mo inde i. –

Hun havde talt med mere og mere liv og varme og endte med overtalende at lægge sin ^[45]haand paa hans arm og bøiede sig henimod ham uden i sin iver at lægge merke til udtrykket i hans ansigt. Han havde begyndt med efter løfte at høre opmerksom og rolig efter; men ved denne objektive, usympatiske veien og vragen af ham kogte vreden op i ham, og ved de sidste ord skummede den over. Han stod ganske bleg foran hende, med afsky unddrog han sig hendes haand og brød ud med en stemme, som dirrede af vrede:

– Naa, saa, der slap det ud! Du har raadspurgt Mo om mine anliggender! Derfra kommer din indsigt i politiken! Ikke nok, at du har stævnemøder med ham hos dine veninder; men sammen med ham bedømmer du mine evner og veier mine udsigter.

– Jeg talte ikke med Mo om *dig*, – sagde fru Lange rolig. – Du tar ganske feil. Jeg vilde ønske, du kunde hørt, hvad der blev sagt.

– Naa, saa det vilde du! Det er ikke nok, at der alt tales om jert forhold i byen. Jeg skulde ogsaa gjøre mig latterlig ved at lure og lytte og stikke mig ind imellem jer. Jeg har seet nok, min ven! Jeg har seet dit ansigt straale, som jeg aldrig har faaet se det straale før. Og jeg kan si dig noget: Du er et af lodderne i vegtskaalen. Blir jeg statsraad, faar jeg dig ^[46] – thi saa meget veier dog politiken – ud af den kreds, ud af det forhold.

– Du taler mod bedre vidende, – sagde fru Lange ganske fattet og

stille. – Du ved godt, at alt det, som du der siger, kan jeg la mig ganske gaa forbi. Det fæster sig ikke ved mig. Du ved ligesaagodt som jeg, at jeg taler med Mo tilfældigvis engang imellem i selskab. Af saadanne grunde vil du vist ikke bli statsraad i tider som disse, det er bare noget, du kaster ind uden at mene noget med det. Men en ting ser jeg, og det har jeg medynk med, – lagde hunⁿ⁴ til, og hendes stemme blev fra kold og rolig blød og bevæget, – du er jaloux. Jeg vil love dig, Harald, at vil du la alle andre hensyn fare og blot tænke paa sagen og svare nei til kongen, som jeg er vis paa, at du paa bunden af dit hjerte helst vil, saa vil jeg aldeles undgaa Mo, la være at komme, hvor han kommer, la hele det bekjendtskab falde. Det vil koste mig meget; for han er den eneste, som jeg kjender alt hjemmefra paa Clara Falk nær, og far og mor var glad i ham. Men jeg vil love det og holde det. Og hun lukkede sine læber fast og klemte sine hænder i hinanden med en energisk, besluttet mine.

Men hendes ord havde den modsatte virkning af, hvad hun tilsigtede. Hendes mand ^[47] tilkastede hende et ondt blik og udbrød med en stemme, som først var hæs af raseri, men klarede sig etterhvert:

– Du har medynk! Du foreslaar mig kjøb og salg. Du vil, jeg skal sælge min fremtid for min huslige ro. Det er en uforskammethed, saa stor, at ... Og saa mener du, jeg skal tro dig. Ja, jeg skal si dig, hvad jeg tror: jeg tror, at du ingen troskab har. Denne aftens samtale har tilstrækkelig vist mig det. Aa, nei! Disse fiddamer ... de er blevne saa meget slikkede paa og logrede for, at de er, Gud hjælpe mig, som et slags finere ...

– Du ved ikke, hvad du siger! – afbrød hun ham og strakte haanden ud som for at afverge et slag.

– Vil du agere, at jeg vilde slaa dig, hvad? – spurgte han og traadte lige hen til hende, mens han skruede et par sinte øine ind i hendes ansigt.

Hun mødte dem med et fast, funklende blik, som hun rolig fæstede paa ham, til hans øine veg undaf, saa lukkede hun øinene og sad ubevægelig.

Da han saa paa hende igjen, var der noget i hendes lukkede øine med de fine, lange øienhaar og det blege, rolige ansigt, der greb ham [48] som et samvittighedsnag. I al sin ro saa det smertetæret og især ædelt ud. Men han vilde ikke gjøre hende afbigt.

– Denne fordømte fornemme utilgjængelighed, – brummede han blot.

Han gik et par gange op og ned i værelset, saa listede han sig til at se paa hende igjen. Hun havde aabnet øinene og sad og saa paa madonna.

– Kan du ikke forstaa, at du piner mig, – sagde han og stansede lidt fra hende.

– Jeg ser det ialfald, om jeg ikke forstaar det, svarede hun mat. – Hør, – fortsatte hun, – lad os ikke tale mere om dette. Du har fattet din beslutning; men du kan ikke true mig til at billige den. Du faar nøie dig, om jeg ikke er glad.

– Det er alt det, du har at si mig efter at ha pint mig saa meget og sagt mig saa mange stygge ting, sagde han haardt.

Hun saa forbauset op.

– Jeg orker ikke mere, – sagde hun stille, – spar mig!

Han gjorde en bevægelse, som vilde han sige nogen onde ord; men han tog sig i det og sagde blot kort og koldt: godnat!

– Godnat, svarede hun rolig og reiste sig ^[49] halvt op som til en hilsen. Han gik med sin lampe, og hun blev alene i halvmørket.

*

Fru Lange blev siddende paa sofaen; hun følte sig træt og magtesløs.

– Han blir statsraad, – tænkte hun, – jeg kan ikke hindre det, og jeg kunde ligesaa gjerne ladet være at prøve paa at hindre det. Han blir statsraad, og saa faar alle se, hvad jeg alt længe har vidst, at nogen fremragende mand er han ikke. Han flyder paa faren og saadan en vis ydre rutine og selvtillid; overbevisning har han ikke, blot en verdslig, kort tænkt fremadstæben. Og hvormeget jeg har mod det, hvormeget jeg kan komme til at misbilige, hvad han gjør og hvad han ikke gjør, saa deler jeg ydmygelsen – ja, jeg faar vel skylden, baade for, at han blir statsraad, og for, hvad han gjør galt som statsraad. Det er næsten en slags trøst: jeg faar skylden. Jeg fortjener det vist lidt; for jeg forstaar vist slet ikke at behandle Harald. Mænd skal snakkes efter munden, siger alle kloge folk. Men jeg kan da ikke si tvertimod, hvad

jeg mener. Sig sandt! sa far, sig sandt! sa mor. [50] Om du lider derfor i øieblikket, sig sandt alligevel, hvor kan saa jeg ...

Hun stod op, gik hen til toiletbordet, tændte ogsaa det andet lys og saa sig længe ind i speilet.

– At det er mig, som blir behandlet saaledes, – sagde hun halvhøit. Jeg synes næsten, der maatte sidde merker i mit ansigt som efter slag.
– Hun satte sig ned og saa fortænkt ind i speilet.

– Var jeg ikke gift, saa havde jeg ikke lille Axel, og det vilde være synd. – Gudskelov! Jeg har ingen døtre, af mig skal ingen komme, som skal haanes og mishandles af nogen mand ... naar jeg tænker paa, at Axel kan bli saaledes mod sin kone, saa er jeg færdig ... stakkars liden, jeg har ikke engang været inde at se efter, om han sover godt iaften.

Hun merkede, at hun havde vanskelig ved at samle sine tanker om noget bestemt, saa lod hun dem rolig svæve omkring og sad og saa paa dem glide sig forbi uden at prøve at kontrollere dem.

– Hvorfor gjorde jeg det? Imellem ønsker jeg, at jeg ikke havde vant mig til saa stor selvbeherskelse, saa vilde jeg kaste mig ned paa gulvet og hulke – men jeg kan ikke; ikke at gjøre kvalm er bleven en del af mit væsen. – [51] Hvorfor gjorde jeg det? Hvor ganske annerledes mit liv kunde været. Jeg kunde ernæret mig ved mit arbeide – for jeg kunde lært at arbeide istedenfor at danse polka, og – hvem ved? I arbeidet kunde vi mødtes, vi, som passer sammen, jeg var kanske ikke bleven saadan en verdensdame; men han havde brudt sig om mig ligevel, skjønt han er lidt svag for eleganse, og saa havde jeg kanske aldrig lært Harald at kjende, og det havde været godt for mig. Harald

hader mig formelig imellem, tror jeg, hader mig og mistænker mig – og der tales om os i byen, siger han. Ved da folk i byen ens hemmeligste følelser, dem, som man aldrig har røbet for sig selv engang? Det, som ligger som en hemmelig skat i ens inderste hjertekammer, det tar altsaa fremmede folk frem og ser paa og vrænger ... Jeg ved det godt, at naar jeg ikke ser det, saa ser *han* paa mig, han føler det, naar jeg er i værelset, han henvender til mig alt, hvad han siger, enten jeg kan høre det eller ikke, og han anser det for spildt, naar jeg ikke kan høre det. Idag, da vi sad ved bordet, var det først, som vi sad saa langt fra hinanden; men saa var det, som naar skyerne langsomt drar sammen og pludselig støder mod hinanden, det var, som lynet slog ned, da vore øine mødtes. Jeg syntes, alle maatte [52] føle det som et knald og et blink, da vore øine mødtes, og jeg sad saa rolig, saa rolig; men der skjød mig en elektrisk strøm fra isse til fod, og fra det øieblik var det, som var der ingen andre end vi to ... Mon alle har det saa, at de har to aflukker i sit hjerte, et med en hemmelig skat, et minde, et venskab, en sympati, og et med alle bitre minder, alle haarde, skarpe ord, al den haanske, slette behandling, de har døiet, alle de klager, de ikke har klaget; det er, som et saar, der murrer og værker. Enhver mor burde sige til sin søn, at vilde han ikke behandle sin kone med agtelse, saa burde han ikke gifte sig. Men hvad hjælper ord? Alle mænd er vist ligedan ... Derfor er jeg saa glad i fru Edgrens noveller; for hun kjender dem! Ak alle de haarde ord ... det maatte være en glæde, saadan at hudflette dem med deres egne ord ... de faldt, som manna i mit hjerte ... Og saa er Harald jaloux – jaloux. Men det er ikke saa, at det, at jeg mødte *ham* igjen, at det løsenede mig fra Harald. Det havde han sørget for at gjøre selv, han brød sig aldrig om at bevare noget blødt eller sart i vort forhold, vreden og myndigheden kom

straks – saa vredagtige er nu vel ikke alle. – Hun saa sig om.

– Jeg er glad i dette lille værelse, hver en ting er mig kjær; men jeg har bragt det [53] altsammen med mig hjemmefra – og ingen af mine venner, ingen, jeg er glad i, har jeg gjort bekjendtskab med gennem ham; enhver opmuntring, enhver glæde, stor eller liden, er kommet til mig andensteds fra – og jeg stod saa ensom, der var som et tomt rum omkring mig – det var fyldt med skuffelser og stas – hendes læbe krummede sig foragtelig, – og pligten, den haarde, kolde pligt uden glæde, uden lykke, uden tillid stod igjen ... men jeg har valgt selv, det faar jeg altid huske paa – tænke sig, jeg havde valget mellem de to!

Hun sad og saa ind i lyset, og et smil gik af og til over hendes ansigt. En erindring gled ind, en erindring, som hun før havde stængt ude og gjemt sig væk for – nu lod hun den komme og tage hende med uden at staa imod.

– Der var bal hos hendes forældre. Alle gjester var gaaede, og træt og mat af dans og smiger kastede hun sig i en lænestol i det ydre kontor, der for anledningen var omdannet til et toiletværelse nr. 2 for damerne. Det summede, strømmede, vuggede, dansede for hendes øine og øren af melodier, dansetakter, toiletter og skiftende stemninger fra ballet. Det ene jog det andet og blandede sig mere og mere sammen – hun holdt vist paa at blunde, da hørte hun lette, [54] raske trin og saa, næsten uden at se det, Mo træde ind.

– Jeg har søgt Dem overalt, frøken, – sagde han, – for at si farvel.

Hun var søvnig og træt og lidt kjed Mos utidige afbrydelse. Om han var gaaet uden at sige farvel, havde hun ikke lagt merke dertil. Hun

gad ikke lette sig op af sin magelige stilling; men for at bøde paa sin nonchalance sagde hun høflig:

– Jeg er paa Deres enemerker, undskyld mig! men De ved, det er ikke rigtig Deres før imorgen tidlig, og indtil da skal baade jeg og andet uvedkommende være feiet ud. Godnat! – og hun gabede let, løftede sin arm søvnic op og rakte ham haanden. Det var mageligere og lettere end at løfte sit hoved til en hilsen. Der var visselig mere over hende af et forkjælet barns træthed end af den elegante dames anstand.

Han beholdt haanden.

Dette gjorde hende med et vaagen. Raskt reiste hun lidt paa sig og trak haanden til sig.

– Ingeborg, – sagde han, og hans stemme var bevæget og skjælvende, – jeg kom ikke for at si farvel, jeg kom, fordi jeg ikke kan holde [55] det ud længer. Jeg elsker Dem! og han laa paa knæ ved hendes stol.

– De! – raabte hun forskrækket; men der var et skjær af ringeagt i tonen, som hun ikke kunde bekjæmpe.

– De synes, det er anmassende af mig, og det maa se ud saa, det kan jeg nok forstaa. De tror vel ogsaa, at det er, fordi De er fiffig og glimrende og paa moden – men De tar feil. Det er det i Dem, som ingen anden ser, det er Deres sjæl, som jeg elsker.

– De kjender den ikke, De kjender ikke mig.

– Det tror De; men De ved ikke, hvad det er at se Dem og at høre

Dem tale. – De sidder saa stille, naar Deres far og jeg taler sammen; men Deres tænksomme pande gir os nye tanker, og saa gjør De imellem et klogt spørgsmaal eller kommer med en liden bemerkning, om aabner samtalen nye vidder. De ...

– Det er det morsomste, jeg ved, at høre Dem og far tale sammen; men De maa ikke tænke vel om mig derfor. Jeg vilde være for dum, om jeg ikke syntes det. Men jeg forsikrer Dem – og De maa tro mig, jeg er letsindig og forfængelig og flygtig.

– Jeg kjender Dem bedre, end De kjender ^[56] Dem selv, – sagde han stille, – jeg har fulgt Dem mere og seet dybere i Dem, end De aner. – Sig mig, jeg vil ikke overrumple Dem, ikke binde Dem – men tør jeg haabe, tør jeg vente? – Jeg har, hvad ingen af Deres balkavalerer har, jeg har en fremtid. Ingen post, ingen stilling ligger for høit for mig, og for Deres skyld vilde jeg gaa den vei, som fører fremad ogsaa i det ydre. Kan jeg komme igjen? – om mange aar? –

– Naar jeg er gammel og styg?

– Ikke i mine øine, for mig maa De gjerne være graahaaret og rynket.

Hun lo, en lystig, glad barnelatter, som befriede hende selv fra en altfor knugende stemning. Tænke sig hende graahaaret og rynket!

Hun fik en trang til at spøge det bort.

– Men, – sagde hun, – jeg kan falde i trapperne, jeg løber saa hurtig – og brække mine ben og bli halt.

– De har den skønneste gang, jeg har seet, – sagde han, – men for mig maa De gjerne bli halt. Jeg er sterk, og De er jo fin og let som en silju. Jeg kan bære Dem. Han havde reist sig og bredte armene ud mod hende, som om hun var et barn, han vilde tage paa sine arme.

– Nei, nei, nei! – udbrød hun pludselig. ^[57] Det gaar ikke an, det kan aldrig ske, aldrig, aldrig! jeg har aldrig tænkt paa Dem paa den maade, aldrig.

Han blev bleg og traadte lidt tilbage.

– Jeg troede ... jeg tænkte ... jeg syntes, – stammede han.

– De har taget feil, – svarede hun sagtmødig og stille.

Han blegnede endnu sterkere, saa al farve endog veg fra hans hænder, og han sagde med en saadan smerte, at den lagde stilhed omkring dem:

– Det er lykken og alt haab om lykke, som De tar ud af mit liv.

Hun nærmede sig ham og sagde inderlig og næsten frygtsomt: Tro mig, De tænker for vel om mig, jeg er det ikke værd. Det vil De snart forstaa. De vil glemme mig, De vil finde en anden.

– Jeg vil ikke glemme Dem, jeg vil ikke finde en anden. Jeg elsker kun Dem. Men jeg vil si Dem noget. Det er Deres egen lykke, De viser fra Dem tillige. Ingen kan elske Dem, ingen kan forstaa Dem som jeg, for ingen kan De bli det, som De kan bli for mig. Jeg ved, hvordan en kvinde skal behandles. Jeg har lært det af min mor. Mor var et yndigt, deiligt menneske; men far var haard mod hende. ^[58] Han vilde altid,

hun skulde være anderledes, end hun var, som mænd gjerne vil. Han angred det, før han døde, og paa hans grav svor jeg at gjøre hans uret god igjen, at sone hans ukjærlighed med kjærlighed. Jeg holdt ord, og rigelig blev jeg lønnet. Hvad en kvinde kunde bli, naar hun fik være sig selv, ikke blev truet, ikke blev hunset eller kuert, det følte jeg da – og endda var mor en ruin. Dem skulde jeg gjøre lykkelig, – brød han varmt ud, – alle de skjønne spirer, som De gjemmer i Deres hjerte og ikke kjender selv, dem vilde jeg frede og pleie, og De skulde selv bli forundret over alle de skatte, De eier.

Hun rystede bedrøvet paa hovedet.

– Jeg ser, hvordan det gaar, sagde han mørkt, – jeg ser det saa tydelig, som om det alt var skeet. Han – foragtelig – paa ballet i aften, han, som var løven blandt herrerne, lige som De var løvinden blandt damerne, og som damerne var ligesaa stolte af at danse med som herrerne af at faa danse med Dem, ham anser De for Deres jevnbyrdige, den eneste, som ikke er anmassende, naar han byder Dem sin haand, og det vil ske. Om ti aar er De vokset fra ham – da vil De forstaa – da vil De angre, og da –

– Da? – spurgte hun stolt.

[59] – Da var det heldigst for Dem, om De ikke traf mig igjen, – svarede han rolig og gik.

Og det var gaaet, som han havde spaaet, og nu sad hun der med sine skuffelser og sine vaagnende sterke følelser og ingen anden udsigt end at blive statsraadinde og blive det paa den maade! en parodi paa hendes ungdoms forfængelige og ærgjerrige drømme. Men mens hun

sad der og stirrede ind i lyset, fattede hun en beslutning og nikkede bagefter til sit eget blege ansigt i speilet som til en bekræftelse.

– Jeg vil ikke dra hverken *ham* eller mig ned ved at gi endog paaskud til omtale eller Harald noget paaskud til at besudle mig med sin mistanke, eller mig selv nogen aarsag til at hænge efter saadanne drømmerier som iaften. For det gir ham jo ret. Det skal være sidstegang iaften, jeg har talt med Mo. Jeg kan undgaa ham, uden at han merker det engang. Det tilbud, jeg gjorde Harald, det vil jeg opfylde. Den beslutning virker kanske ogsaa paa Haralds beslutning, endda han ikke hører den.

Hun merkede nu, da den spænding, hun havde været i, var bragt til ro ved en beslutning, at hun frøs i sin tynde peignoir, og krøb hurtig tilsengs.

Lange fandt imidlertid, at da han havde [60] kjæmpet saa længe med sin kone, behøvede han ikke at kjæmpe med sig selv. Han følte sig styrket og beroliget, da hans vrede havde lagt sig, som om han havde udrettet noget for den gode sag, og trøstede sig over sin kones misfornøielse med, at hun vilde nok være statsraadinde, hun vilde blot ogsaa være martyr. Næste dag, da han kom tilbage fra slottet, var det som statsraad.

– Det er merkeligt, – sagde folk, baade at han blir spurgt, og at han vil.

– At han vil, er ikke saa rart, – sagde en ven af ham, – han har en forfængelig kone, hun vil være statsraadinde.

Noter:

[n1](#). Noget] *rettet fra*: – Noget (*trykkfeil*)

[n2](#). omvendelsen? –] *rettet fra*: omvendelsen? –. (*trykkfeil*)

[n3](#). spørsgmaal] *rettet fra*: spørsgmaaal (*trykkfeil*)

[n4](#). hun] *rettet fra*: hun hun (*trykkfeil*)

Mathilde Schjøtts *Statsraadinden* er lastet ned gratis fra

bokselskap.no